

# **ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ ПРОДОВОЛЬЧОЇ ПРОДУКЦІЇ РЕГІОНУ**

*Жмайлова О.Г.,*

*кандидат економічних наук, доцент*

*Сумський національний аграрний університет, м. Суми*

*Слюсарева Л.В.,*

*кандидат економічних наук, доцент*

*Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь*

Розвиток внутрішнього ринку продовольчої продукції в багатьох країнах з перехідною економікою є одним з головних чинників національного прогресу. Саме тому, наразі питання забезпечення його функціонування є необхідною передумовою успішності продовольчої безпеки держави, економічного зростання та важливим пріоритетом розвитку її соціально-економічної стратегії.

В цих умовах основним чинником підвищення ефективності діяльності підприємства аграрного сектору економіки на внутрішньому ринку є створення сприятливих умов для розвитку підприємництва, зменшення втручання держави в економічну діяльність суб'єктів аграрної галузі, забезпечення розвитку конкуренції на ринку. Розвиток внутрішнього ринку об'єктивно вимагає створення чи модернізації конкурентних механізмів, розробки науково обґрунтованих та ефективних (з точки зору реалізації на практиці) інституціональних засад захисту і розвитку конкурентних відносин на ринку, підвищення конкурентоспроможності продовольчої продукції на внутрішньому ринку.

При цьому актуалізуються питання, пов'язані з комплексним розглядом виробничо-комерційної діяльності суб'єктів внутрішнього продовольчого ринку в контексті ресурсного забезпечення їх діяльності та тенденцій розвитку його маркетингової інфраструктури. Це обумовлює необхідність висвітлення теоретичних та практичних аспектів функціонування ринку продовольчої продукції як елементу ринкової інфраструктури, обґрунтування та використання конкретних заходів в практичній діяльності суб'єктів

агробізнесу України до вирішення питання подальшого ефективного функціонування внутрішнього продовольчого ринку. Вони мають забезпечувати розв'язання проблем інфраструктури ринку, співвідношення між галузями інфраструктури та матеріального виробництва, їх пропорційного розвитку, а також створення умов для побудови та використання ефективних систем розподілу продукції на ринках товарів та послуг.

Недосконалість виробничо-комерційних відносин учасників ринкових процесів, низький рівень платоспроможності споживачів, недоліки в управлінні маркетингом підприємств, а також наслідки загальних кризових явищ в економіці зумовлюють достатньо повільні темпи становлення інфраструктурної складової ринків багатьох товарів та послуг, а також формування їх раціональної структури. Це стосується, певною мірою, і внутрішніх ринків продовольчих товарів. При цьому зазначені ринки можна розглядати як виняток, адже вони є одними з найстаріших та найрозвинутіших вітчизняних ринків. Проте диспаритет інтересів, що існує на ньому та існуюча недосконалість певних відносин між його учасниками зумовлюють необхідність опрацювання шляхів гармонізації процесів розподілу продукції на ньому та формування результатів діяльності його операторів.

Сучасний стан розвитку ринку продовольчої продукції в Сумському регіоні, як і в Україні в цілому, можна розглядати як досить стабільний. Про це свідчить позитивна статистика обсягів виробництва основних видів продовольчих товарів та сільськогосподарської продукції, а також висока інвестиційна привабливість харчових і переробних галузей економіки. Завдяки комплексним заходам, спрямованим на забезпечення продовольчої безпеки держави, підвищення конкурентоспроможності продукції аграрного сектору на внутрішньому й зовнішньому ринках, вирішення соціальних проблем села, у 2016 р. спостерігався приріст виробництва валової продукції сільського господарства порівняно з аналогічним періодом 2015 р. Так, у

січні – жовтні 2016 р. індекс обсягу сільськогосподарського виробництва становив 107,5 % (без урахування тимчасово окупованої території АР Крим та м. Севастополь) у тому числі в сільськогосподарських підприємствах – 112,6 %, у господарствах населення – 102,3 %. Спостерігалось збільшення обсягів виробництва валової продукції у 22 регіонах, серед яких найбільший приріст забезпечено в Сумській (на 21,8 %), Хмельницькій (на 16,8 %), Вінницькій (на 15,3 %), Херсонській (на 14,9 %), Харківській (на 13,6 %), Київській (на 13,2 %) областях.

Дослідження динаміки виробництва основних видів сільськогосподарської продукції та основних продовольчих товарів за попередні п'ять років дозволяють констатувати, що найбільшого розвитку протягом останніх років набуло виробництво жирних сирів, соняшникової олії та продукції з незбираного молока. При цьому обсяги переробки зерна в борошно, а також виробництво макаронних виробів, хліба та хлібобулочних виробів зазнали певного зниження.

Слід зазначити, що сприятлива ситуація на внутрішньому ринку продовольчої продукції, товарів та послуг зумовлена дією таких основних факторів як: невисока еластичність попиту на продовольчу продукцію, що зумовлює стабільність обсягів збуту продукції кінцевим споживачам; ринкові та споживчі характеристики об'єктів ринку продовольства, які відрізняються високим рівнем стандартизації товарних партій; конкурентна ситуація на ринках окремих видів продовольчих товарів, що є близькою до ринку чистої конкуренції або до олігополії; сформованість каналів розподілу продукції, які на продовольчому ринку є довшими за ті, що існують на інших ринках товарів і послуг; функціонування механізмів взаємного впливу ринку продовольства та суміжних товарних ринків.

Варто відмітити, що подальший розвиток аграрного сектору, що є одним з найбільш важливих в економіці України, потребує якісних перетворень, спроможних забезпечити підвищення конкурентоспроможності

сільськогосподарського виробництва на внутрішньому та зовнішньому ринках та продовольчу безпеку держави.

Саме тому подальший розвиток внутрішнього ринку шляхом модернізації промислового комплексу України (до якого входить і агропромисловий комплекс) дасть можливість забезпечити конкурентоспроможність вітчизняної продукції (за умови підвищення якісних показників) на внутрішньому та зовнішньому ринках, призведе до подолання наслідків фінансово-економічної кризи, сприятиме структурно-технологічній перебудові економіки, а також забезпеченню її розвитку в процесі проведення економічних реформ сьогодення. Розширення внутрішнього ринку продовольчої продукції за допомогою формування інститутів ринку, на наш погляд, дозволить ліквідувати також диспропорції між галузями АПК, експортоорієнтованими та галузями АПК, орієнтованими на внутрішній ринок [3].

Таким чином, вирішення зазначених проблем можливе лише за умови створення системи і застосування певних заходів регулювання ринкових процесів. При цьому ефективне функціонування будь-якої системи неможливе без наявності раціонально побудованого та дієздатного механізму отримання фінансових результатів діяльності господарюючих суб'єктів.

### **Список використаних джерел**

1. Катан Л.І. Місце агропродовольчої системи в аграрному бізнесі України /Л.І.Катан //Держава та регіони. Серія:Економіка та підприємництво.– 2010. – №1. – С.116 – 120.
2. 2. Красноручий О. Функціонування маркетингової інфраструктури внутрішніх ринків продовольства і сільськогосподарської продукції /О.Красноручий //Зб.наук. праць молодих вчених ТНЕУ. Вип.9. – Тернопіль: ТНЕУ, 2008. –С.31 – 35.
3. Лагутін В.Д. Внутрішній ринок споживчих товарів: теорія розвитку регулювання: монографія / В.Д. Лагутін. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2008. – С. 69.